

ΓΡΑΦΕΙΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ
ΣΚΟΠΙΑ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ Τεύχος 11

Επισκόπηση οικονομικών εμπορικών και επιχειρηματικών
ειδήσεων για την πΓΔΜ

Επιμέλεια: Π. Λάρδα, Σύμβουλος ΟΕΥ Α'

*Ομάδα Π. Λάρδα, Σύμβουλος ΟΕΥ Α',
Σύνταξης: Μ. Χαροκόπος, Γραμματέας ΟΕΥΑ'*

-Ιανουάριος 2018-

Περιεχόμενα

1. Επιχειρηματική δραστηριότητα	4
1.1 Ενέργεια και Ορυκτά	4
-Ανάληψη Προεδρίας Συμβουλίου Υπουργών Ενεργειακής Κοινότητας από πΓΔΜ - Πρώτες πληροφορίες για περιεχόμενο σχεδιαζόμενου νέου ενεργειακού νόμου	4
-Ηλεκτρική διασύνδεση πΓΔΜ – Αλβανίας (Μοναστηρίου - Ελμπασάν) με γραμμή τάσης 400 kV: Υπογραφή Μνημονίου Κατανόησης ουγκρικής 'MVM OVIT' με εγχώρια 'Kruna Drill' για από κοινού συμμετοχή σε επικείμενο διαγωνισμό έργου	4
-Νέο σχέδιο νόμου στη Βουλή για την ενέργεια	4
-Δημοσίευση μισθοδοσίας των μελών της Ρυθμιστικής Επιτροπής Ενέργειας	5
-Ηλεκτρισμός, φυσικό αέριο, άνθρακας και πετρελαιϊκά προϊόντα, Οκτώβριος 2017 (προκαταρκτικά στοιχεία)	5
1.2 Τομέας κατασκευών, δομικών υλικών και Real Estate	5
-Πτώση 30% του κατασκευαστικού τομέα - 8μηνο 2017	5
-Τροποποιήσεις στο νόμο περί κατασκευών	5
1.3 Τραπεζικός & Ασφαλιστικός Τομέας	6
-Πάνω από 1,8 εκατ. κάρτες πληρωμής χρησιμοποιούν οι πολίτες στην πΓΔΜ	6
1.4 Τομέας Μεταφορών & Επικοινωνιών	6
-Έλλειψη μηχανικών πληροφορικής στην πΓΔΜ	6
-Απ' ευθείας αεροπορική σύνδεση Ταλίν - Οχρίδας από το καλοκαίρι 2018	6
1.5 Τομέας Τροφίμων και Γεωργίας	6
-Δείκτης τιμών εστίασης, Δεκέμβριος 2017	6
1.6 Τομέας Τουρισμού	7
-Συμμετοχή του Υπουργού Οικονομίας κ. Bekteshi στην 22 ^η σύνοδο της Γενικής Συνέλευσης του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού των Ηνωμένων Εθνών (UNWTO) στο Chengdu της Κίνας.	7
-Τουρισμός, Οκτώβριος 2017	7
1.7 Τομέας Εμπορίου	7
-Εξωτερικό εμπόριο, Ιανουάριος-Νοέμβριος 2017	7
1.8 Τομέας Περιβάλλοντος & Υγείας	8
-Πρόστιμο €8.500 και τελεσίγραφο για την εγκατάσταση φίλτρων στον ΧΥΤΑ της Drisla	8
-Υποστήριξη επιστημονικού προγράμματος εξατομικευμένης γενετικής της εταιρείας «Bioengineering»	8
1.9 Τομέας Βιομηχανίας	8
-Μείωση του αριθμού εργαζομένων στις παραδοσιακές βιομηχανίες στην πΓΔΜ	8
-Βρετανική επένδυση στο Gostivar για την παραγωγή ταντάλιου και νιοβίου	8
-Εκτιμήσεις του επιχειρηματικού τομέα για την βιομηχανία στην πΓΔΜ το 2018	9
-Νέο εργοστάσιο για εξαρτήματα αυτοκίνητων της γερμανικής Accomplast στο	9
-Δείκτες τιμών βιομηχανικών παραγωγών στην εγχώρια αγορά, Νοέμβριος 2017	9
1.10 Άλλες ειδήσεις επιχειρηματικού ενδιαφέροντος	10
-Υποχώρηση πΓΔΜ κατά 28 θέσεις σε κατάταξη χωρών περιοδικού 'Forbes' ως προς συνθήκες επιχειρείν	
- Κατάταξη πΓΔΜ σε 11 ^η θέση έκθεσης 'Doing Business 2018' της Παγκόσμια Τράπεζας	10
-Στην κλωστοϋφαντουργία ζητούν ειδικό οικονομικό πακέτο για τις μικρές επιχειρήσεις	10
-Σεμινάρια για την ορθή δήλωση εισοδημάτων από το Δημόσιο Φορολογικό Γραφείο	10
2. Οικονομικές ειδήσεις	10
-400 εκατ. δηνάρια πρόβλεψη στον προϋπολογισμό για κεφαλαιακές επενδύσεις το 2018	10

-Στο 22,6% μειώνεται ο ρυθμός ανεργίας (β' τρίμηνο 2017)	11
-Σημαντικές αλλαγές στο εξωτερικό χρέος, τις εξωτερικές απαιτήσεις και τη διεθνή επενδυτική θέση (γ' τρίμηνο 2017)	11
3. Ευρωπαϊκή προοπτική	11
-Επίσκεψη κ. Αντιπρόεδρου κ Bujar Osmani στην Αθήνα και η προενταξιακή πορεία της πΓΔΜ	11
4. Διεθνείς Οικονομικές Σχέσεις	12
-Συμφωνία Οικονομικής & Τεχνικής Συνεργασίας πΓΔΜ – Κίνας: 2,5 εκ. ευρώ για την υλοποίηση έργων κοινωνικού χαρακτήρα	12
-Επίσκεψη του Π/Θ κ. Ζαεν στο Κοσσυφοπέδιο	12
-Εντός Ιανουαρίου αναμένεται η επικύρωση της Συνθήκης Καλής Γειτονίας με τη Βουλγαρία	12
5. Ειδήσεις γενικού ενδιαφέροντος	13
-Δημογραφικά στατιστικά στοιχεία για την πΓΔΜ	13
6. Εκδηλώσεις και εκθέσεις	13
Απολογισμός δράσης προώθησης ελληνικού οίνου σε πΓΔΜ - Greek Wine Festival (Σκόπια, 14.12.2017)	14

Σημείωση: Σε περίπτωση αναδημοσίευσης, να αναφέρεται η πηγή.

1. Επιχειρηματική δραστηριότητα

1.1 Ενέργεια και Ορυκτά

-Ανάληψη Προεδρίας Συμβουλίου Υπουργών Ενεργειακής Κοινότητας από πΓΔΜ - Πρώτες πληροφορίες για περιεχόμενο σχεδιαζόμενου νέου ενεργειακού νόμου

Η πΓΔΜ ανέλαβε στις 14 τ.μ. την Προεδρία του Συμβουλίου Υπουργών της Ενεργειακής Κοινότητας (ΕΚ) για το 2018, διαδεχόμενη το Κόσσοβο. Σύμφωνα με δηλώσεις του αρμόδιου για ενεργειακά θέματα Υπουργού Οικονομίας, κ. K. Bekteshi, οι προτεραιότητες της Προεδρίας της πΓΔΜ είναι (α) η ολοκλήρωση της διαδικασίας τροποποίησης της Συνθήκης για την Ίδρυση της ΕΚ, (β) η επίσπευση της πλήρους εφαρμογής της τρίτης δέσμης μέτρων για την απελευθέρωση της αγοράς ενέργειας από όλα τα κράτη μέλη της ΕΚ, (γ) η υλοποίηση των μέτρων που προβλέπονται από το Μνημόνιο Κατανόησης του 2016 για την ενοποίηση των προ-ημερήσιων αγορών ηλεκτρικής ενέργειας (day-ahead markets) των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων και (δ) η επίτευξη συμφωνίας ως προς τους στόχους της ΕΚ για το 2030 στους τομείς της κλιματικής αλλαγής και της ενέργειας. Σημειώνεται ότι η πΓΔΜ έχει καθυστερήσει σημαντικά στην εναρμόνιση της νομοθεσίας της με το κεκτημένο της ΕΚ ως προς την απελευθέρωση της αγοράς ενέργειας, καθώς μαζί με την Βοσνία και Ερζεγοβίνη είναι οι μόνες χώρες των Δυτικών Βαλκανίων που δεν έχουν μεταφέρει στην εθνική τους ενεργειακή νομοθεσία την τρίτη δέσμη μέτρων. Η Κυβέρνηση της πΓΔΜ επεξεργάζεται νέο ενεργειακό νόμο, με τον οποίο η τρίτη δέσμη μέτρων για την απελευθέρωση της αγοράς ενέργειας αναμένεται να ενσωματωθεί στη νομοθεσία της χώρας. Σύμφωνα, μάλιστα, με τον αρμόδιο για την οικονομία Αντιπρόεδρο της Κυβέρνησης, κ. K. Angjushev, κατά την κατάρτιση του σχετικού νομοσχεδίου, η Κυβέρνηση συμβουλευέται και την ΕΚ, ώστε να διασφαλιστεί ότι θα εφαρμοστεί πλήρως το κεκτημένο της ΕΚ.

-Ηλεκτρική διασύνδεση πΓΔΜ – Αλβανίας (Μοναστηρίου - Ελμπασάν) με γραμμή τάσης 400 kV: Υπογραφή Μνημονίου Κατανόησης ουγγρικής ‘MVM OVIT’ με εγχώρια ‘Kruna Drill’ για από κοινού συμμετοχή σε επικείμενο διαγωνισμό έργου

Η εταιρεία της πΓΔΜ ‘Kruna Drill’ (πρώην Γεωλογικό Ινστιτούτο πΓΔΜ) και η ουγγρική ‘MVM OVIT’ υπέγραψαν στις 18 τ.μ. - στο περιθώριο της εδώ επίσημης επίσκεψης του Ούγγρου Υπουργού Εξωτερικών και Εμπορίου, P. Szijjártó - Μνημόνιο Κατανόησης για την κοινή υποβολή προσφοράς στον επικείμενο διαγωνισμό κατασκευής της ηλεκτρικής διασύνδεσης πΓΔΜ - Αλβανίας (Μοναστηρίου - Ελμπασάν) με γραμμή τάσης 400 kV. Από πλευράς του, ο Διαχειριστής του Συστήματος Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας της πΓΔΜ (‘MEPSO’) εξέφρασε την ικανοποίησή του για το ενδιαφέρον των ως άνω εταιρειών για το έργο και ενημέρωσε ότι ο διαγωνισμός σχεδιάζεται να προκηρυχθεί εντός του Φεβρουαρίου 2018. Το κόστος για την κατασκευή του σκέλους της ηλεκτρικής διασύνδεσης Μοναστηρίου - Ελμπασάν που βρίσκεται εντός πΓΔΜ, υπολογίζεται ότι θα ανέλθει στα 49 εκατ. ευρώ. Για τη χρηματοδότηση του έργου η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης έχει εγκρίνει τη χορήγηση δανείου ύψους 37 εκατ. ευρώ στη ‘MEPSO’. Με την κατασκευή της ηλεκτρικής διασύνδεσης Μοναστηρίου - Ελμπασάν το δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας της πΓΔΜ θα είναι πλέον συνδεδεμένο με όλες τις γειτονικές χώρες, ενώ θα ολοκληρωθεί και το τελευταίο τμήμα του Διαδρόμου 8, επιτρέποντας τη λειτουργία ενός οριζόντιου διαδρόμου μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας μεταξύ Βουλγαρίας, πΓΔΜ και Αλβανίας.

-Νέο σχέδιο νόμου στη Βουλή για την ενέργεια

Ο Αντιπρόεδρος της Κυβέρνησης για τις οικονομικές υποθέσεις κ. Angjushev και ο Υπουργός Οικονομίας κ. Bekteshi παρουσίασαν στις 12/12/2017 το νέο σχέδιο νόμου για την ενέργεια, λέγοντας ότι επιτρέπει στους πολίτες να επιλέγουν ποια πηγή ενέργειας θα αγοράσουν και από ποιον πάροχο υπηρεσιών. Ο κ. Angjushev δήλωσε ότι θα ξεπεραστούν οι συγκρούσεις συμφερόντων στον τομέα του φυσικού αερίου και της ηλεκτρικής ενέργειας και θα ενσωματωθούν όλες οι οδηγίες της ΕΕ.

-Δημοσίευση μισθοδοσίας των μελών της Ρυθμιστικής Επιτροπής Ενέργειας

Ο πρόεδρος της Ρυθμιστικής Επιτροπής Ενέργειας λαμβάνει μηνιαίο μισθό 1.571 ευρώ και τα μέλη της Επιτροπής μισθό 1.437 ευρώ. Η Επιτροπή διαθέτει 23 ακόμη υπαλλήλους. Ο μέσος μισθός σε αυτό το ίδρυμα είναι 45.110 δηνάρια, σύμφωνα με πληροφορίες που αναρτήθηκαν στην ιστοσελίδα της Επιτροπής.

-Ηλεκτρισμός, φυσικό αέριο, άνθρακας και πετρελαϊκά προϊόντα, Οκτώβριος 2017 (προκαταρκτικά στοιχεία)

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Κρατικής Στατιστικής Υπηρεσίας, τον Οκτώβριο 2017, η συνολική κατανάλωση ανά είδος ενεργειακών προϊόντων στη πΓΔΜ ήταν: 564.378 MWh ηλεκτρικής ενέργειας, 23.802 εκατ. κ.κ.μ. (nm³) φυσικού αερίου, 407.265 τόνοι άνθρακα και 86.884 τόνοι προϊόντων πετρελαίου. Η ακαθάριστη εθνική παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας συμμετείχε με ποσοστό 75,4% στην ακαθάριστη εθνική κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας ενώ το 96,9% της συνολικής εθνικής κατανάλωσης άνθρακα χρησιμοποιήθηκε για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας.

1.2 Τομέας κατασκευών, δομικών υλικών και Real Estate

-Πτώση 30% του κατασκευαστικού τομέα - 8μηνο 2017

Η κατασκευαστική βιομηχανία της πΓΔΜ σημείωσε πτώση περίπου 30% κατά το 8μηνο 2017. Οι αρχές πιστεύουν ότι αυτό είναι αποτέλεσμα της επιβράδυνσης της κατασκευής αυτοκινητοδρόμων. Από την άλλη πλευρά, τα Επιμελητήρια το αποδίδουν στην καθυστέρηση του σχηματισμού Κυβέρνησης και στο μειωμένο αριθμό δημόσιων προμηθειών σε αυτόν τον κλάδο. Ο κ. Andrea Serafimovski, Πρόεδρος του Συνδέσμου Οικοδομών του Οικονομικού Επιμελητηρίου της πΓΔΜ, αναφέρει ότι παρόλο που το κόστος των κατασκευαζόμενων έργων ήταν υψηλότερο από πέρυσι, σημειώνεται τεράστια μείωση του όγκου των ολοκληρωμένων οικοδομικών εργασιών, τόσο στις κατοικίες, όσο και στις λοιπές κατασκευές. Οι στατιστικές δείχνουν ότι το 9μηνο του 2017 εκδόθηκαν 2.345 οικοδομικές άδειες, παρουσιάζοντας πτώση 2% από την αντίστοιχη περσινή περίοδο. Το κόστος των συμβατικών κατασκευαστικών έργων κατά την περίοδο αυτή ήταν 75 δισ δηνάρια (€1,2 δισ) και ήταν κατά 5% υψηλότερο από την αντίστοιχη περσινή περίοδο. Από την άλλη πλευρά, οι ολοκληρωμένες κατασκευαστικές εργασίες μειώθηκαν κατά 21,1%. Το κόστος των συμβάσεων εξωτερικών κατασκευών μειώθηκε κατά 16% και το κόστος των ολοκληρωμένων εξωτερικών κατασκευαστικών εργασιών μειώθηκε κατά 39% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου έτους. Σήμερα υπάρχουν 51.679 εργαζόμενοι στον κλάδο των κατασκευών και ο μέσος μισθός το Σεπτέμβριο ήταν 21.451 δηνάρια (ήτοι περίπου € 348). Σύμφωνα με τον Αντιπρόεδρο της Κυβέρνησης κ. Koco Angjusev η κατάσταση θα αλλάξει το 2018, η κατασκευή των εθνικών οδών και του σιδηρόδρομου προς τη Βουλγαρία θα συνεχιστεί και η οικονομία θα αναπτυχθεί με ρυθμό υψηλότερο από τον προβλεπόμενο 3,2%.

-Τροποποιήσεις στο νόμο περί κατασκευών

Σύμφωνα με τους ειδικούς απαιτούνται θεμελιώδεις αλλαγές στον νόμο περί κατασκευών με στόχο τη βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος και την πρόληψη δημιουργίας αστικού χάους, οι οποίες να δίνουν έμφαση στον αστικό σχεδιασμό. Ο Υπουργός Μεταφορών, κ. Goran Sugareski ανακοίνωσε ότι η διαδικασία για την έκδοση οικοδομικών αδειών θα απλοποιηθεί και θα συνδυαστεί με το νόμο για την πολιτιστική κληρονομιά, ενώ προβλέπεται η μείωση των ποινών στις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα πολιτικού μηχανικού. Η Κρατική Αρχή Επιθεώρησης Κατασκευών πληροφορεί ότι οι παραλείψεις σημειώνονται συχνά από τους Δήμους. Εκδίδουν οικοδομικές άδειες για τις οποίες δεν είναι αρμόδιοι και δεν λαμβάνουν μέτρα σε περιπτώσεις καταγγελιών πολιτών. Θα υπάρξουν τροποποιήσεις στο νόμο για τον χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό όσον αφορά στο ποσοστό της πράσινης έκτασης. Υπήρξαν 25 τροποποιήσεις στον νόμο για τις κατασκευές από το 2009, όπως ενημέρωσε ο Υπουργό άνευ χαρτοφυλακίου, κ. Zoran Saruic και ανέφερε ότι οι συζητήσεις θα συνεχιστούν έως ότου εφαρμοστούν οι σχετικές δικαστικές αποφάσεις.

1.3 Τραπεζικός & Ασφαλιστικός Τομέας

-Πάνω από 1,8 εκατ. κάρτες πληρωμής χρησιμοποιούν οι πολίτες στην πΓΔΜ

Οι πολίτες στην πΓΔΜ χρησιμοποιούν πάνω από 1,8 εκατ. κάρτες πληρωμών. Οι περισσότερες από αυτές ανήκουν σε φυσικά πρόσωπα και είναι κάρτες πληρωμής τύπου Visa. Τα στατιστικά στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας της πΓΔΜ δείχνουν ότι έχουν εκδοθεί συνολικά 1.862.240 κάρτες πληρωμής εκ των οποίων 1.830.948 ανήκουν σε ιδιώτες και 31.292 σε εταιρείες. Οι εκδοθείσες κάρτες πληρωμής για on-line αγορές ανέρχονται συνολικά σε 19.348. Από αυτές 19.300 ανήκουν σε φυσικά πρόσωπα και 48 σε νομικά πρόσωπα. Από τον συνολικό αριθμό των εκδοθεισών καρτών πληρωμής, 372.413 είναι πιστωτικές κάρτες και 1.442.072 χρεωστικές κάρτες. Οι περισσότερες κάρτες πληρωμής που έχουν εκδοθεί είναι Visa και Mastercard.

1.4 Τομέας Μεταφορών & Επικοινωνιών

-Έλλειψη μηχανικών πληροφορικής στην πΓΔΜ

Οι επιχειρήσεις τεχνολογίας πληροφοριών και επικοινωνιών επιθυμούν να αλλάξουν τον τρόπο με τον οποίο φορολογείται το εισόδημα των μηχανικών και την ισχύουσα νομοθεσία σχετικά με την εργασία από το σπίτι και την πρακτική άσκηση, ώστε να είναι σε θέση να περιορίσουν τη μετανάστευση επαγγελματιών της Πληροφορικής στην πΓΔΜ. Λέγεται ότι η έλλειψη επαγγελματιών πληροφορικής στην αγορά εργασίας της πΓΔΜ υπερβαίνει το 15%, ενώ η σημερινή νομοθεσία δεν παρέχει κίνητρα που θα μπορούσαν να ενισχύσουν τη δημιουργία νέων επαγγελματιών. Οι εκπαιδευμένοι νέοι συνήθως εγκαταλείπουν τη χώρα αμέσως μόλις λάβουν τα πιστοποιητικά σπουδών τους. Σύμφωνα με την κα Aneta Peseva της MASIT το φορολογικό σύστημα θα έπρεπε να είναι πιο ευνοϊκό και όσον αφορά στο εισόδημα των μηχανικών πληροφορικής, επεσήμανε ότι δεν μπορούν να παραμείνουν στην αγορά εξειδικευμένοι στον τομέα χωρίς μισθούς από 1.000 ή 1.500 ευρώ. Ο τομέας της πληροφορίας στην Ευρώπη συμβάλλει με 5% στο εθνικό ΑΕΠ, αλλά οι ισχύοντες κανονισμοί αποτελούν μειονέκτημα στην ανάπτυξη του κλάδου στην πΓΔΜ, καθώς εμποδίζουν δοκιμασμένες παγκόσμιες πρακτικές, όπως η εργασία από το σπίτι, η πρακτική άσκηση, τα μπόνους και το ευέλικτο ωράριο εργασίας, σύμφωνα με τον κ. David Atteberry, Αντιπρόεδρο της USAID στην πΓΔΜ. Με την πάροδο του χρόνου, οι μισθοί των εμπειρογνομόνων των ΤΠΕ στην πΓΔΜ αυξήθηκαν κατά τουλάχιστον 20% ετησίως. Ωστόσο, ενώ οι ξένες εταιρείες εστιάζουν στην εξωτερική ανάθεση, οι τοπικές επιχειρήσεις μαστίζονται από μια τεράστια έλλειψη επαγγελματιών.

-Απ' ευθείας αεροπορική σύνδεση Ταλίν - Οχρίδας από το καλοκαίρι 2018

Ο κρατικός αερομεταφορέας της Εσθονίας «Nordica» πρόκειται να ξεκινήσει απ' ευθείας πτήσεις Ταλίν-Οχρίδα-Ταλίν το επόμενο καλοκαίρι. Σύμφωνα με τον εκτελεστικό διευθυντή της Nordica κ. Sven Kukemelk, η Οχρίδα θα αποτελέσει τον πιο δημοφιλή τουριστικό προορισμό των Εσθονών στην πΓΔΜ. Ο διαχειριστής των δυο αεροδρομίων της χώρας – η τουρκικών συμφερόντων 'TAV Airports Holding', επιβεβαίωσε ότι η εσθονική αεροπορική εταιρεία Nordica θα πραγματοποιεί πτήσεις μία φορά την εβδομάδα από 1 Ιουνίου έως 15 Σεπτεμβρίου. Εκτιμάται ότι οι εν λόγω πτήσεις θα φέρουν στην Οχρίδα περισσότερους από 2.500 επιβάτες από την Εσθονία το επόμενο καλοκαίρι, σύμφωνα με τον διευθύνοντα σύμβουλο της TAV κ. Tunga Ersoy.

1.5 Τομέας Τροφίμων και Γεωργίας

-Δείκτης τιμών εστίασης, Δεκέμβριος 2017

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Κρατικής Στατιστικής Υπηρεσίας, ο δείκτης τιμών εστίασης τον Δεκέμβριο 2017, σε σύγκριση με τον Νοέμβριο 2017, αυξήθηκε κατά 0,2%. Ως προς τις ομάδες υπηρεσιών, σημειώθηκε αύξηση του δείκτη τροφίμων κατά 0,2%. Ο δείκτης τιμών εστίασης τον Δεκέμβριο 2017, σε σύγκριση με τον ίδιο μήνα του προηγούμενου έτους, αυξήθηκε κατά 0,9%. Ο αθροιστικός δείκτης τιμών εστίασης για την περίοδο Ιανουαρίου-Δεκεμβρίου 2017, σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου έτους, αυξήθηκε κατά 0,8%, ενώ σε σύγκριση με τον Δεκέμβριο του 2016 αυξήθηκε κατά 0,6%.

1.6 Τομέας Τουρισμού

-Συμμετοχή του Υπουργού Οικονομίας κ. Bekteshi στην 22^η σύνοδο της Γενικής Συνέλευσης του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού των Ηνωμένων Εθνών (UNWTO) στο Chengdu της Κίνας.

Αντιπροσωπεία της πΓΔΜ με επικεφαλής τον Υπουργό Οικονομίας κ. Kreshnik Bekteshi συμμετείχε στην 22^η σύνοδο της Γενικής Συνέλευσης του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού των Ηνωμένων Εθνών (UNWTO) στο Chengdu της Κίνας, η οποία επικεντρώθηκε στην παγκόσμια τουριστική ανάπτυξη, τις νέες τάσεις, τους τρόπους βελτίωσης των τουριστικών υπηρεσιών και τον αειφόρο τουρισμό. Ο κ. Bekteshi παρουσίασε την τουριστική στρατηγική της πΓΔΜ και συναντήθηκε με τον Γενικό Γραμματέα του UNWTO κ. Taleb Rifai. Κατά τη διάρκεια της συνάντησης, ο κ. Bekteshi διαπραγματεύτηκε τα σχέδια τουρισμού που θα διεξαχθούν από το Υπουργείο Οικονομίας της πΓΔΜ σε συνεργασία με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού που εδρεύει στη Μαδρίτη. Ορισμένα από τα έργα που συμφώνησαν να υλοποιήσουν οι κ.κ. Bekteshi και Rifai αφορούν στην παροχή βοήθειας από ειδικούς για την τροποποίηση του νόμου και των κανονισμών στον τομέα του τουρισμού και της φιλοξενίας, αφορούν επίσης στην κατηγοριοποίηση των εγκαταστάσεων υποδοχής και στην παροχή υποστήριξης για την εφαρμογή του συστήματος στατιστικής καταγραφής των στοιχείων του τουρισμού (Tourism Satellite Account TSA System), καθώς και την κατάρτιση των φοιτητών του τουρισμού στην έδρα της UNWTO στη Μαδρίτη.

-Τουρισμός, Οκτώβριος 2017

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Κρατικής Στατιστικής Υπηρεσίας, ο αριθμός των τουριστών τον Οκτώβριο 2017 ήταν 77.779 και ο αριθμός των διανυκτερεύσεων τουριστών ήταν 165.748. Ειδικότερα, ο αριθμός των τουριστών τον Οκτώβριο 2017, σε σύγκριση με τον Οκτώβριο 2016, αυξήθηκε κατά 12,1% και ο αριθμός των διανυκτερεύσεων αυξήθηκε κατά 6,4%. Ο αριθμός των εγχώριων τουριστών τον Οκτώβριο 2017, σε σύγκριση με τον Οκτώβριο του 2016, μειώθηκε κατά 5,3%, ενώ ο αριθμός των ξένων τουριστών αυξήθηκε κατά 21,1%. Ο αριθμός των διανυκτερεύσεων των εγχώριων τουριστών τον Οκτώβριο 2017, σε σύγκριση με τον Οκτώβριο 2016, μειώθηκε κατά 5,9%, ενώ ο αριθμός των διανυκτερεύσεων ξένων τουριστών αυξήθηκε κατά 15,4%.

Την περίοδο Ιανουαρίου - Οκτωβρίου 2017, ο αριθμός των τουριστών αυξήθηκε κατά 16,3% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περσινή περίοδο φτάνοντας σύμφωνα με προσωρινά στατιστικά στοιχεία στους 565 χιλιάδες τουρίστες: ο αριθμός των εγχώριων τουριστών αυξήθηκε κατά 6,0%, ενώ ο αριθμός των ξένων τουριστών αυξήθηκε κατά 23,4%. Την περίοδο Ιανουαρίου - Οκτωβρίου 2017, ο αριθμός των διανυκτερεύσεων αυξήθηκε κατά 12,0% σε σχέση με την αντίστοιχη περσινή περίοδο: ο αριθμός των διανυκτερεύσεων των εγχώριων τουριστών αυξήθηκε κατά 4,8%, ενώ οι ξένοι τουρίστες αυξήθηκαν κατά 22,0%.

Οι ξένοι τουρίστες που επισκέφθηκαν κατά το 10μηνο 2017 την πΓΔΜ, σύμφωνα με προσωρινά στατιστικά στοιχεία ήταν κυρίως από τις ακόλουθες χώρες: Τουρκία (22%), Σερβία (8%), Βουλγαρία (6%), Ελλάδα (6%), Κροατία (5%), Ολλανδία (5%).

1.7 Τομέας Εμπορίου

-Εξωτερικό εμπόριο, Ιανουάριος-Νοέμβριος 2017

Σύμφωνα με τα προκαταρκτικά στοιχεία της Κρατικής Στατιστικής Υπηρεσίας, η συνολική αξία των εξαγόμενων αγαθών από τη πΓΔΜ για την περίοδο Ιανουαρίου-Νοεμβρίου 2017 ανήλθε σε 282.549.916 χιλ. δηνάρια (περίπου €4,6 δισ.), με αύξηση 16,8% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περσινή περίοδο. Η αξία των εισαγόμενων αγαθών κατά την ίδια περίοδο ήταν 381.606.496 χιλ. δηνάρια (περίπου € 6,2 δισ.) ή 12,3% περισσότερο από την αντίστοιχη περσινή περίοδο. Το εμπορικό έλλειμμα την περίοδο Ιανουαρίου-Νοεμβρίου 2017 ήταν 99.056.581 χιλ. δηνάρια (ήτοι περίπου € 1,6 δισ.). Η κάλυψη των εισαγωγών από τις εξαγωγές, την περίοδο Ιανουαρίου-Νοεμβρίου 2017 ήταν 74,0%. Το εξωτερικό εμπόριο ανά προϊόν δείχνει ότι στις εξαγωγές τα σημαντικότερα προϊόντα είναι καταλύτες με πολύτιμα μέταλλα ή ενώσεις πολύτιμων μετάλλων ως δραστική ουσία, συστήματα καλωδίων ανάφλεξης και άλλα συστήματα καλωδίων των τύπων που χρησιμοποιούνται σε οχήματα, αεροσκάφη ή πλοία, και ενδύματα. Στις εισαγωγές, τα σημαντικότερα προϊόντα είναι: πλατίνα και τα κράματα λευκόχρυσου, ακατέργαστα ή σε μορφή σκόνης, έλαια πετρελαίου και έλαια από ασφαλτούχα ορυκτά (άλλα από τα ακατέργαστα), άλλα μέταλλα της ομάδας λευκόχρυσου και κράματα αυτών, ακατέργαστα ή σε

σκόνη και πλατέα προϊόντα έλασης από σίδηρο ή από όχι σε κράμα χάλυβες, μη επενδυμένα, επενδυμένα ή επικαλυμμένα, που έχουν απλώς ελαθεί σε θερμή κατάσταση, πλάτους 600 mm ή περισσότερο, σε ρόλους. Την περίοδο Ιανουαρίου-Νοεμβρίου 2017, σύμφωνα με το συνολικό όγκο εξωτερικού εμπορίου, οι σημαντικότεροι εμπορικοί εταίροι της πΓΔΜ ήταν η Γερμανία, η Μεγάλη Βρετανία, η Ελλάδα, η Σερβία και η Βουλγαρία.

1.8 Τομέας Περιβάλλοντος & Υγείας

-Πρόστιμο €8.500 και τελεσίγραφο για την εγκατάσταση φίλτρων στον ΧΥΤΑ της Drisla

Πρόστιμο 8.500 ευρώ επιβλήθηκε στον χώρο υγειονομικής ταφής των απορριμμάτων της Drisla, εξ αιτίας μεγαλύτερης διάρκειας λειτουργίας από την επιτρεπόμενη. Στον ΧΥΤΑ της Drisla, όπου καίγονται ιατρικά απορρίμματα, δόθηκε επίσης τελεσίγραφο 90 ημερών για την εγκατάσταση φίλτρων. Λόγω της υπερβολικής ατμοσφαιρικής ρύπανσης, το Δεκέμβριο 2017, οι Αρχές περιόρισαν τη διάρκεια λειτουργίας του ΧΥΤΑ σε οκτώ ώρες την ημέρα.

-Υποστήριξη επιστημονικού προγράμματος εξατομικευμένης γενετικής της εταιρείας «Bioengineering»

Σύμφωνα με δελτίο τύπου της Κυβέρνησης, οι εκπρόσωποι της εταιρείας «Bioengineering» κ.κ. Goran και Ivan Kungulovski υπέβαλαν (3 Ιανουαρίου τ.ε.) ένα επιστημονικό πρόγραμμα στον Πρωθυπουργό κ. Zoran Zaev σχετικά με την «Εξατομικευμένη γενετική - Genome & Exome Sequencing», το οποίο θα μπορούσε να εφαρμοστεί στη διάγνωση, τη φαρμακογενετική και σε άλλους τομείς της προληπτικής ιατρικής. Η εν λόγω μεθοδολογία προσφέρει ακριβή και έγκαιρη διάγνωση, επιτρέποντας μια εξατομικευμένη πιο αποτελεσματική θεραπεία και προκαλέσει λιγότερες παρενέργειες από τις τυπικές επιλογές. Η εισαγωγή νέων τεχνολογιών βασισμένων στη γενετική είναι ένα πιθανό εργαλείο στην προγεννητική ιατρική, καθώς και για τις θανατηφόρες και σπάνιες ασθένειες, σύμφωνα με το σχετικό δελτίο τύπου. Ο κ. Zaev επιδοκίμασε τους νέους βιολόγους για τον ενθουσιασμό και τη σκληρή δουλειά τους, λέγοντας ότι η Κυβέρνηση θα υποστηρίξει όλες τις πρωτοβουλίες που θα φέρουν γενικά την επιστημονική πρόοδο, ειδικά στη σφαίρα της ιατρικής.

1.9 Τομέας Βιομηχανίας

-Μείωση του αριθμού εργαζομένων στις παραδοσιακές βιομηχανίες στην πΓΔΜ

Οι παραδοσιακές βιομηχανίες χάνουν σταδιακά το εργατικό δυναμικό τους. Σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία, ο αριθμός των εργαζομένων στη βιομηχανία κλωστοϋφαντουργίας, δέρματος, ξύλου και μετάλλων βρίσκεται σε πτώση. Το χαμηλό ενδιαφέρον του πληθυσμού να απασχοληθεί στις βιομηχανίες αυτές είναι, μεταξύ άλλων, αποτέλεσμα των χαμηλών μισθών. Οι περισσότεροι εργαζόμενοι στις παραδοσιακές βιομηχανίες εργάζονται για ελάχιστο μισθό 200 ευρώ/μήνα. Σύμφωνα με τους αναλυτές το κράτος πρέπει να βοηθήσει με μέτρα που οδηγούν στην αύξηση των μισθών αλλά το πιο σημαντικό είναι να μεταρρυθμιστεί το εκπαιδευτικό σύστημα έτσι ώστε να παράγεται πιο εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό. Οι ξένοι επενδυτές εγκαταστημένοι στις οικονομικές ζώνες της πΓΔΜ καταγράφουν ως κύριο πρόβλημά τους την έλλειψη ειδικευμένου εργατικού δυναμικού. Μολονότι υπάρχει ανάγκη εργαζομένων, η αγορά εργασίας δεν προσφέρει εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό και, ως εκ τούτου, αναγκάζονται να πραγματοποιήσουν πρόσθετες επενδύσεις σε προγράμματα κατάρτισης. Στις οικονομικές ζώνες ο αριθμός των εργαζομένων έχει αυξηθεί περισσότερο, σε σχέση με άλλες περιοχές. Σύμφωνα με τις στατιστικές παρατηρείται 2ψήφιος ρυθμός ανάπτυξης στην παραγωγή ηλεκτρικού εξοπλισμού, μηχανών και αυτοκινήτων.

-Βρετανική επένδυση στο Gostivar για την παραγωγή ταντάλιου και νιοβίου

Ο διεθνής όμιλος "Power Resources" (PRG), βρετανικών συμφερόντων, επένδυσε σε εργοστάσιο διύλισης για την παραγωγή ταντάλιου και νιοβίου στο Gostivar στο χωριό Balin Dol. Ο σταθμός Balin Dol θα αποτελέσει έναν από τους 29 σταθμούς που λειτουργούν παγκοσμίως για την εξόρυξη και την επεξεργασία ηλεκτρονικών απορριμμάτων και θα είναι ένας από τους τέσσερις παραγωγούς στην Ευρώπη. Η PRG θα προμηθεύει την ακμάζουσα ηλεκτρονική βιομηχανία, την αυτοκινητοβιομηχανία, τη βιομηχανική εκτύπωση 3D και τις αεροπορικές βιομηχανίες με καθαρό ταντάλιο και νιόβιο. Πρόκειται για μια «greenfield» επένδυση στην πΓΔΜ

όπου ο επενδυτής, μετά από πολυετή έρευνας, αφιέρωσε τα δύο τελευταία έτη στην κατασκευή των εγκαταστάσεων και στην δοκιμή τους. Σύμφωνα με τον κ. Ray Power, Διευθύνοντα Σύμβουλο της Power Resources Group (PRG), η εγκατάσταση τέτοιου είδους επιχειρήσεων στην πΓΔΜ λειτουργεί ως χρυσή ευκαιρία για την εισαγωγή της πΓΔΜ στη σύγχρονη βιομηχανική επανάσταση. Σύμφωνα με δηλώσεις της "Power Resources" προγραμματίζεται μια ακόμη εργοστασιακή μονάδα αξίας 15 εκατ. δολ. στο χωριό Cegrane στο Gostivar, που θα δημιουργήσει 70 νέες θέσεις εργασίας. Το Tantalium χρησιμοποιείται σε ηλεκτρικά εξαρτήματα υψηλής ποιότητας, εξοπλισμό υψηλής τεχνολογίας και εμφυτεύματα στη σύγχρονη ιατρική. Η τεχνολογία που χρησιμοποιείται στο εργοστάσιο του Gostivar είναι φιλική προς το περιβάλλον, χωρίς εκπομπές αερίων ή μολυσμένα απόβλητα.

-Εκτιμήσεις του επιχειρηματικού τομέα για την βιομηχανία στην πΓΔΜ το 2018

Σύμφωνα με εκτιμήσεις του εδώ Οικονομικού Επιμελητηρίου και οικονομικών αναλυτών, για τον τομέα της βιομηχανίας στη πΓΔΜ, το 2018, απαιτείται μεγαλύτερη στήριξη των επιχειρήσεων τόσο για την παραγωγή, όσο και για την εξαγωγή προϊόντων, ευκολότερη πρόσβαση στη χρηματοδότηση και υψηλότερος βαθμός υλοποίησης των κεφαλαιουχικών επενδύσεων. Ο επιχειρηματικός τομέας πιστεύει ότι τα ανωτέρω είναι οι βασικότερες ενέργειες, ώστε το 2018 η οικονομία της πΓΔΜ να μπορέσει να ανακάμψει. Επίσης, για να στηριχθεί η ανταγωνιστικότητα των εγχώριων επιχειρήσεων θα πρέπει να βελτιωθούν οι υποδομές και να προωθηθεί η εκπαιδευτική διαδικασία. Προκειμένου να υπάρξει ανάπτυξη, τουλάχιστον το 20 έως 25% του ΑΕΠ πρέπει να επενδυθεί σε νέα προϊόντα, καινοτομία και ανταγωνιστικότητα. Ο εκσυγχρονισμός των εγκαταστάσεων και της τεχνολογικής καινοτομίας θα βοηθήσει την διεύρυνση του πεδίου παραγωγής, σύμφωνα με το Οικονομικό Επιμελητήριο της πΓΔΜ. Ωστόσο, οι εμπειρογνώμονες διχάζονται. Οι πιο αισιόδοξοι θεωρούν ότι το 2018 θα φέρει καλύτερα αποτελέσματα και ότι η οικονομία της πΓΔΜ θα καταφέρει να επιτύχει ρυθμό ανάπτυξης 3,2%. Άλλοι αμφιβάλλουν για την σύντομη ανάκαμψη της οικονομίας και ζητούν μακροπρόθεσμη αναπτυξιακή στρατηγική. Η Κυβέρνηση αποφάσισε να ξεκινήσει να «θεραπεύει» την οικονομία με μέτρα ύψους περίπου 60 εκατ. ευρώ, τα οποία θα καλύψουν τις επιδοτήσεις του επιχειρηματικού τομέα. Ωστόσο, οι οικονομολόγοι λένε ότι εάν τα μέτρα αυτά είναι επωφελή μόνο για τις μεγάλες επιχειρήσεις, το κυβερνητικό σχέδιο οικονομικής ανάπτυξης δεν θα αποφέρει τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Η Κυβέρνηση αναμένει ότι για το 2017 ο ρυθμός ανάπτυξης θα είναι 1,6% και το 2018, 3,2%. Αντίθετα οι προβλέψεις της Κεντρικής Τράπεζας της πΓΔΜ είναι λιγότερο αισιόδοξες, καθώς αναμένει ότι η οικονομική ανάπτυξη της πΓΔΜ στα τέλη του 2017 θα είναι μόλις 0,5%.

-Νέο εργοστάσιο για εξαρτήματα αυτοκινήτων της γερμανικής Accomplast στο Prilep.

Ένα εργοστάσιο "Inject Molding Prilep" της γερμανικής εταιρείας "Accomplast" εγκαθίσταται στην Ζώνη ανάπτυξης τεχνολογικών επενδύσεων "Alinci" κοντά στο Prilep. Η νέα μονάδα, χρησιμοποιώντας τις τελευταίες τεχνολογίες, θα παράγει εξαρτήματα αυτοκινήτων που προορίζονται για την ευρωπαϊκή αγορά. Αποτελεί επένδυση αξίας 1,2 εκατ. ευρώ και θα αρχίσει να λειτουργεί εντός του 2018. Σύμφωνα με τον Αντιπρόεδρο της Κυβέρνησης, κ. Koco Angjusev η Κυβέρνηση επιδιώκει σταθερά την προσέλκυση νέων ξένων επενδυτών και το οικονομικό πρόγραμμα καλεί όλους τους επενδυτές της πΓΔΜ, να βοηθήσουν στην ανάπτυξη της οικονομίας της χώρας. Ανέφερε, επίσης, ότι η πΓΔΜ είναι μία από τις λίγες χώρες που έχει εμπορικό πλεόνασμα με τη Γερμανία με αναλογία 2:1. Πέρυσι, το εμπόριο μεταξύ των δύο χωρών ήταν 2,8 δισ. ευρώ, εκ των οποίων η πΓΔΜ εξήγαγε αγαθά ύψους 2,1 δισ. ευρώ.

-Δείκτες τιμών βιομηχανικών παραγωγών στην εγχώρια αγορά, Νοέμβριος 2017

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Κρατικής Στατιστικής Υπηρεσίας, το Νοέμβριο 2017, οι τιμές των Βιομηχανικών παραγωγών στην εγχώρια αγορά ήταν χαμηλότερες κατά 0,2% σε μηνιαίο επίπεδο, αλλά υψηλότερες κατά 1,6% σε ετήσια βάση. Το Νοέμβριο 2017, σε σύγκριση με τον Οκτώβριο 2017, οι τιμές των Βιομηχανικών Παραγωγών στην εγχώρια αγορά μειώθηκαν στις ομάδες «Ενέργεια» κατά 1,1% και στα «Κεφαλαιουχικά αγαθά» κατά 0,2%. Το Νοέμβριο 2017, σε σύγκριση με το Νοέμβριο 2016, οι τιμές των Βιομηχανικών Παραγωγών στην εγχώρια αγορά αυξήθηκαν στις ομάδες «Ενδιάμεσων προϊόντων, εκτός της ενέργειας» κατά 5,7%, των «Κεφαλαιουχικών αγαθών» κατά 3,1% και των «Μη διαρκών καταναλωτικών αγαθών» κατά 2,0%.

1.10 Άλλες ειδήσεις επιχειρηματικού ενδιαφέροντος

-Υποχώρηση πΓΔΜ κατά 28 θέσεις σε κατάταξη χωρών περιοδικού 'Forbes' ως προς συνθήκες επιχειρείν – Κατάταξη πΓΔΜ σε 11^η θέση έκθεσης 'Doing Business 2018' της Παγκόσμια Τράπεζας

Η πΓΔΜ έλαβε την 63^η θέση στην προσφάτως δημοσιευθείσα κατάταξη χωρών του περιοδικού 'Forbes' ως προς τις συνθήκες επιχειρείν, υποχωρώντας κατά 28 θέσεις σε σχέση με πέρυσι. Κατέγραψε, δε, σημαντική επιδείνωση στους περισσότερους δείκτες που χρησιμοποιούνται από το 'Forbes', συμπεριλαμβανομένης της γραφειοκρατίας, της διαφθοράς, των φορολογικών βαρών και του σεβασμού των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας. Η υποχώρηση της πΓΔΜ κατά 28 θέσεις στην τελευταία κατάταξη του 'Forbes' εξηγείται, εν μέρει τουλάχιστον, από τις δυσμενείς επιπτώσεις της πολιτικής αστάθειας, κατά το πρώτο πεντάμηνο τ.έ., για την οικονομία και το επιχειρηματικό περιβάλλον.

Σημειώνεται, πάντως, ότι η πΓΔΜ υποχώρησε κατά μία μόνον θέση, σε σχέση με πέρυσι, στην έκθεση 'Doing Business' της Παγκόσμιας Τράπεζας για το 2018, καταλαμβάνοντας την 11^η θέση ως προς την ευκολία του επιχειρείν (υψηλότερα από 25 κράτη μέλη ΕΕ). Εδώ οικονομικοί αναλυτές και επιχειρηματικοί φορείς έχουν, ωστόσο, εκφράσει στο παρελθόν τις αμφιβολίες τους για την ορθότητα της εν λόγω κατάταξης, καθώς δεν λαμβάνονται υπ' όψιν οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις της χώρας, λόγω μεταξύ άλλων των προβληματικών μεταφορικών και ενεργειακών υποδομών, καθώς και του χαμηλού επιπέδου κατάρτισης του εργατικού δυναμικού.

-Στην κλωστοϋφαντουργία ζητούν ειδικό οικονομικό πακέτο για τις μικρές επιχειρήσεις

Οι εργαζόμενοι στον τομέα των κλωστοϋφαντουργικών απαιτούν ειδική οικονομική δέσμη για τις μικρές μεταποιητικές επιχειρήσεις. Τα μέτρα που προτείνει η Κυβέρνηση δεν εξυπηρετούν τις μικρές επιχειρήσεις, παρά μόνο βοηθήσουν τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις να ανταποκριθούν στα πρότυπα και να υποβάλουν αίτηση για κρατικές επιδοτήσεις. Θεωρούν ότι το μέτρο που προβλέπει 10% στήριξη για κάθε ανοικτή εργασία, εφ' όσον πληρώνονται 18 χιλ. δηνάρια ως μισθός ανά εργαζόμενο, είναι δυσμενής και ισχυρίζονται ότι δεν υπάρχει ούτε μία κλωστοϋφαντουργική εταιρεία που να μπορεί να πληρώσει αυτά τα χρήματα στους εργαζομένους της. Με αποτέλεσμα οι εταιρείες δεν θα μπορούν να υποβάλουν αίτηση για το μέτρο αυτό. Θεωρούν ανεπαρκές το μέτρο που προβλέπει ότι ο νομός θα καλύψει το 10% των δαπανών της εταιρείας για προμήθεια εξοπλισμού. Πιστεύουν ότι απαιτείται μεγαλύτερη χρηματοδοτική ενίσχυση, δεδομένου ότι τα ευρωπαϊκά κονδύλια καλύπτουν το 40% της επένδυσης.

-Σεμινάρια για την ορθή δήλωση εισοδημάτων από το Δημόσιο Φορολογικό Γραφείο

Από τις 9 έως τις 31 Ιανουαρίου τ.ε, το Δημόσιο Φορολογικό Γραφείο πρόκειται να διοργανώσει σεμινάρια για την καλύτερη ενημέρωση των φορολογουμένων ως προς τη δήλωση των εισοδημάτων τους από μίσθωση κινητών και ακίνητων περιουσιακών στοιχείων και τις φορολογικές ελαφρύνσεις.

2. Οικονομικές ειδήσεις

-400 εκατ. δηνάρια πρόβλεψη στον προϋπολογισμό για κεφαλαιακές επενδύσεις το 2018

Το εδώ Υπουργείο Οικονομικών αναμένει την ανάκαμψη της οικονομίας και την πραγματοποίηση περισσότερων επενδύσεων φέτος. Σύμφωνα με συνέντευξη του Υπουργού Οικονομικών κ. Dragan Tsvetanovski στο 'MRT', σχεδόν 400 εκατ. δηνάρια έχουν προβλεφθεί για επενδύσεις κεφαλαίου στον εθνικό προϋπολογισμό. Επίσης, όπως επεσήμανε, προκειμένου να αποκατασταθεί η αξιοπιστία της πΓΔΜ και η εμπιστοσύνη των επενδυτών, το Υπουργείο Οικονομικών εργάστηκε πολύ σκληρά για να εξασφαλίσει διαφάνεια. Προς αυτή την κατεύθυνση για πρώτη φορά εκδίδονται τριμηνιαίες εκθέσεις σχετικά με την εκτέλεση των προϋπολογισμών όλων των δικαιούχων του προϋπολογισμού, καθώς και των Δήμων και προβλέπεται να δημοσιευθεί ο «προϋπολογισμός του πολίτη».

-Στο 22,6% μειώνεται ο ρυθμός ανεργίας (β' τρίμηνο 2017)

Σύμφωνα με στοιχεία της Κρατικής Στατιστικής υπηρεσίας το ποσοστό ανεργίας το β' τρίμηνο 2017 μειώθηκε στο 22,6%, δηλαδή κατά -0,3% σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο. Μεταξύ των ανέργων, το 62% ή 133.766 είναι άνδρες και 38% ή 82.041 είναι γυναίκες. Σύμφωνα με την ηλικία, οι περισσότεροι άνεργοι είναι ηλικίας από 25 έως 49 ετών, ήτοι 137.859 άτομα ή 63,9%. Το α' τρίμηνο 2017, το ποσοστό ανεργίας ήταν 22,9%, ενώ το τελευταίο τρίμηνο του 2016 αντιπροσώπευε το 24%. Τα στοιχεία δείχνουν ότι το εργατικό δυναμικό κατά το β' τρίμηνο 2017 ανερχόταν σε 955.699 άτομα, από τα οποία απασχολούνταν 739.892 άτομα ενώ 215.807 ήταν άνεργοι. Η δραστηριότητα αυτή ήταν 56,9% ενώ το ποσοστό απασχόλησης ήταν 44,1%. Με βάση την εκπαίδευση, οι περισσότεροι άνεργοι έχουν ολοκληρώσει την μέση εκπαίδευση δηλ. 113.403 άτομα. Μεταξύ των εργαζομένων, τα στοιχεία δείχνουν ότι οι περισσότεροι απασχολούνται στην μεταποιητική βιομηχανία, ήτοι 143.711 άτομα και ακολουθούν οι τομείς γεωργίας, δασοκομίας και αλιείας με 120.304 άτομα και στη συνέχεια το χονδρικό και λιανικό εμπόριο με 106.836 άτομα.

-Σημαντικές αλλαγές στο εξωτερικό χρέος, τις εξωτερικές απαιτήσεις και τη διεθνή επενδυτική θέση (γ' τρίμηνο 2017)

Σύμφωνα με στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας, στο τέλος του γ' τριμήνου 2017, το ακαθάριστο εξωτερικό χρέος της ΠΓΔΜ ανήλθε σε 7.710 εκατ. ευρώ, παρουσίασε δηλαδή τριμηνιαία μείωση κατά 77 εκατ. ευρώ, ενώ οι ακαθάριστες εξωτερικές απαιτήσεις ανήλθαν σε 4.764 εκατ. ευρώ, με τριμηνιαία μείωση κατά 14 εκατ. ευρώ. Στο τέλος του γ' τριμήνου 2017, το καθαρό εξωτερικό χρέος ανήλθε σε 2.946 εκατ. ευρώ, με τριμηνιαία μείωση 63 εκατ. ευρώ. Η μείωση του καθαρού χρέους κατά το γ' τρίμηνο οφείλεται στο μειωμένο καθαρό ιδιωτικό χρέος (κατά 136 εκατ. ευρώ), το οποίο αντισταθμίζεται εν μέρει από τις χαμηλότερες καθαρές δημόσιες απαιτήσεις (κατά 73 εκατ. ευρώ). Η αρνητική καθαρή διεθνή επενδυτική θέση, στο τέλος του γ' τριμήνου 2017, ανήλθε σε 5.971 εκατ. ευρώ, με τις καθαρές υποχρεώσεις στις άμεσες επενδύσεις να αποτελούν το μεγαλύτερο ποσοστό (78%), το 74% εκ των οποίων βασίζεται στα ίδια κεφάλαια. Σε σύγκριση με το προηγούμενο τρίμηνο, η αρνητική καθαρή θέση μειώθηκε κατά 76 εκατ. ευρώ.

3. Ευρωπαϊκή προοπτική

-Επίσκεψη κ. Αντιπρόεδρου κ Bujar Osmani στην Αθήνα και η προενταξιακή πορεία της ΠΓΔΜ

Ο κ. Bujar Osmani, Αντιπρόεδρος της ΠΓΔΜ αρμόδιος για τις Ευρωπαϊκές Υποθέσεις, επισκέφθηκε την Αθήνα (9.1.2018) και συναντήθηκε με τον Υπουργό Εξωτερικών κ. Κοτζιά και τον Αναπληρωτή του κ. Κατρούγαλο. Μεταξύ άλλων ο κ. Osmani δήλωσε στα τοπικά μέσα ότι οι Αρχές της ΠΓΔΜ επικοινωνούν στενά με τους Έλληνες ομολόγους τους και η επικοινωνία θα συνεχιστεί. Ερωτηθείς για το αν θα διεξαχθεί δημοψήφισμα, ανέφερε ότι προηγείται η εύρεση μιας λύσης και στη συνέχεια θα ασχοληθούν με τον τρόπο επικύρωσής της. Σύμφωνα με δημοσιεύματα στον τοπικό τύπο, αισιοδοξία προκαλεί στην Κυβέρνηση της ΠΓΔΜ η πρόοδος στο ζήτημα της λήψης σύστασης για την έναρξη των ενταξιακών διαπραγματεύσεων στην ΕΕ, η ανάληψη της Προεδρίας από την Βουλγαρία και οι συχνές επαφές με την Ελλάδα, προκειμένου να βρεθεί μια αμοιβαίως αποδεκτή λύση στο θέμα του ονόματος.

Τα ΜΜΕ σχολιάζουν ότι ο τρέχων μήνας περιλαμβάνει σειρά συναντήσεων στις οποίες εντάσσεται και ο νέος κύκλος συνομιλιών του διαμεσολαβητή των Ηνωμένων Εθνών στις διαπραγματεύσεις για το όνομα μεταξύ Αθήνας - Σκοπίων κ. Matthew Nimetz με τους εκπροσώπους των δύο χωρών, καθώς και ο προγραμματισμός επίσκεψης του Γενικού Γραμματέα του NATO κ. Jens Stoltenbergο στα Σκόπια το β' 15ήμερο (με πιθανότερη ημερομηνία τις 17-18 Ιανουαρίου τ.ε.).

4. Διεθνείς Οικονομικές Σχέσεις

-Συμφωνία Οικονομικής & Τεχνικής Συνεργασίας πΓΔΜ – Κίνας: 2,5 εκ. ευρώ για την υλοποίηση έργων κοινωνικού χαρακτήρα

Ο Αντιπρόεδρος της Κυβέρνησης της πΓΔΜ, κ. B. Osmani, αρμόδιος για τις ευρωπαϊκές υποθέσεις και η Πρέσβης της Κίνας στην πΓΔΜ, κα Υ. Lixian υπέγραψαν χθες, στα Σκόπια, Συμφωνία για την Οικονομική και Τεχνική Συνεργασία. Βάσει της εν λόγω διμερούς συμφωνίας, η Κίνα χορηγεί στην πΓΔΜ μη επιστρεπτέα οικονομική βοήθεια ύψους 2,5 εκατ. ευρώ για την υλοποίηση έργων που έχουν ως στόχο την κάλυψη αναγκών των πολιτών της πΓΔΜ. Ο κ. Osmani ενημέρωσε ότι τα έργα κοινωνικού χαρακτήρα που έχουν υλοποιηθεί, μέχρι σήμερα, στο πλαίσιο της συνεργασίας με την Κίνα, αφορούν, κατά κύριο λόγο, στους τομείς εκπαίδευσης, υγείας και δικτύωσης. Δεσμεύθηκε, δε, ότι στο αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα η Κυβέρνηση της πΓΔΜ θα παρουσιάσει νέους τομείς και έργα προτεραιότητας, σύμφωνα και με τις κατευθυντήριες οδηγίες της εδώ κινεζικής Πρεσβείας. Πέραν της χρηματοδότησης και υλοποίησης έργων οδικών υποδομών στην πΓΔΜ (δάνειο ύψους 580 εκ. ευρώ από την κινεζική 'Exim Bank' για την κατασκευή των αυτοκινητοδρόμων Σκόπια - Štip και Κίτσο - Αχρίδα από την κινεζική εταιρεία 'Sinohydro Corporation LTD'), η Κίνα φαίνεται να επιδιώκει να αποκτήσει ενεργό παρουσία και σε ένα ευρύτερο φάσμα τομέων της κοινωνικής και οικονομικής ζωής της χώρας, όπως η εκπαίδευση, η υγεία, η καινοτομία, η έρευνα και η τεχνολογία. Επιπλέον, μολονότι οι κινεζικές επενδύσεις στην πΓΔΜ βρίσκονται σήμερα σε σχετικά χαμηλό επίπεδο (25^η θέση μεταξύ των ξένων επενδυτών, με συνολικό ύψος Άμεσων Ξένων Επενδύσεων 36,7 εκ. ευρώ - στοιχεία θέσης/ Κεντρική Τράπεζα πΓΔΜ), κινεζικές εταιρείες όπως η 'Huawei' έχουν αρχίσει να διερευνούν τις δυνατότητες ανάληψης επενδυτικών πρωτοβουλιών στη χώρα.

-Επίσκεψη του Π/Θ κ. Zaen στο Κοσσυφοπέδιο

Κατά την επίσκεψή του στην Πρίστινα, ο Πρωθυπουργός κ. Zaen συναντήθηκε με τον ομόλογό του κ. Haradinaj. Συζητήθηκαν κοινά έργα υποδομής (όπως ο αυτοκινητόδρομος Σκόπια-Πρίστινα) και η προοπτική ένταξης των δύο χωρών στην ΕΕ και το ΝΑΤΟ. Οι δύο πλευρές αξιολόγησαν ως πολύ καλή τη διμερή συνεργασία και ως ενισχυμένες τις διμερείς σχέσεις. Σχετικά με την υπόθεση του Kumanovo του 2015, συμφώνησαν ότι είναι μια ευαίσθητη υπόθεση που δεν πρέπει να επηρεάσει τις διμερείς σχέσεις. Ο Zaen επιβεβαίωσε ότι θα διεξαχθεί διεθνής έρευνα για να διαλευκανθεί τί συνέβη. [Τον περασμένο μήνα, οκτώ άνθρωποι καταδικάστηκαν σε ποινές ισόβιας κάθειρξης και άλλοι σε πολλά χρόνια φυλάκισης για τη σύγκρουση του 2015 μεταξύ της αστυνομίας και μιας ένοπλης ομάδας που είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο οκτώ αστυνομικών και δέκα μελών της ομάδας. Αργότερα, η Κυβέρνηση του Κοσσυφοπεδίου διέθεσε 290.000 ευρώ για την κάλυψη των δαπανών των οικογενειών των καταδικασθέντων, οι οποίες αντιμετώπισαν αρνητικές αντιδράσεις από την Κυβέρνηση στα Σκόπια.] Κατά την επίσημη επίσκεψή του, ο κ. Zaen συναντήθηκε επίσης με τον Πρόεδρο του Κοσσυφοπεδίου κ. Thaci και τον Πρόεδρο της Βουλής κ. Veseli και εξέφρασε την υποστήριξή του για τον συνεχιζόμενο διάλογο μεταξύ Πρίστινα και Βελιγραδίου.

-Εντός Ιανουαρίου αναμένεται η επικύρωση της Συνθήκης Καλής Γειτονίας με τη Βουλγαρία

Το Κοινοβούλιο της πΓΔΜ πρόκειται να ψηφίσει την επικύρωση της Συνθήκης καλής γειτονίας με τη Βουλγαρία στις 15 Ιανουαρίου 2018, ενώ η εθνική συνέλευση της Βουλγαρίας αναμένεται να κάνει το ίδιο εντός του τρέχοντος μήνα, σύμφωνα με δελτία των βουλγαρικών ΜΜΕ στις 5 Ιανουαρίου τ.ε. Η συνθήκη υπεγράφη στα Σκόπια, την 1^η Αυγούστου 2017 από τον Πρωθυπουργό της Βουλγαρίας κ. Boyko Borisson και τον ομόλογό του κ. Zoran Zaen, κατόπιν σημαντικών και χρονοβόρων διαπραγματεύσεων και χαιρετίστηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση, τις Ηνωμένες Πολιτείες και το ΝΑΤΟ. Η επικύρωση της Συνθήκης, εκτός από τον τερματισμό των περιοδικών αναταραχών στις σχέσεις ανάμεσα στις δυο χώρες, αναμένεται να έχει απτά αποτελέσματα στην επέκταση των συνδέσεων μεταφορών και επικοινωνιών μεταξύ των δύο χωρών και στη συμμετοχή τους στη χρήση κονδυλίων για περιφερειακές υποδομές και διασυνοριακά έργα, διευκολύνοντας τις επαφές μεταξύ των λαών και από τις δύο πλευρές.

Επίσκεψη του Υπουργού Οικονομίας κ. Bekteshi στο Τελ Αβίβ

Κατά την επίσημη επίσκεψή του στο Ισραήλ, ο Υπουργός Οικονομίας κ. Kreshnik Bekteshi απευθύνθηκε στο επιχειρηματικό φόρουμ στην Ιερουσαλήμ και παρουσίασε τις δυνατότητες που προσφέρει το Υπουργείο Οικονομίας στις ξένες άμεσες επενδύσεις σε διάφορους τομείς όπως η ενέργεια, ο τουρισμός και οι επενδύσεις

σε ελεύθερες οικονομικές ζώνες που κατευθύνονται προς τις εξαγωγές. Ο κ. Bekteshi ανέφερε ότι, θεωρεί πολύ σημαντική την επιχειρηματική εμπειρία του Ισραήλ, το επιχειρηματικό κλίμα της χώρας αυτής και το γεγονός ότι αποτελεί έναν διεθνή παράγοντα στον τομέα της μεταποίησης, του τουρισμού και της καινοτομίας. Ενημέρωσε τους Ισραηλινούς επιχειρηματίες για τα φυσικό αξιοθέατα και τουριστικές δυνατότητες των λιμνών Οχρίδας, Πρέσπα και Δοϊράνης. Επίσης, πρότεινε να ξεκινήσουν απ' ευθείας πτήσεις μεταξύ Σκοπίων - Τελ Αβίβ και να υπογραφεί συμφωνία για την προώθηση συνεργασίας στον τομέα του τουρισμού.

5. Ειδήσεις γενικού ενδιαφέροντος

-Δημογραφικά στατιστικά στοιχεία για την πΓΔΜ

Σύμφωνα με τις επίσημες στατιστικές, ο αριθμός των κατοίκων στην πΓΔΜ, στα τέλη του 2016, ήταν 2.073.702 άτομα. Οι περισσότεροι είναι νέοι σε αναπαραγωγική περίοδο, το 16,6% είναι παιδιά ηλικίας κάτω των 14 ετών και το 13,1% ενήλικες άνω των 65 ετών. Σύμφωνα με τα στοιχεία της εδώ Κρατικής Στατιστικής Υπηρεσίας 2.144 άτομα εγκατέλειψαν τη πΓΔΜ και 8.887 άλλαξαν τη διεύθυνση κατοικίας τους. Κατά το 2016 γεννήθηκαν 23.199 παιδιά, εκ των οποίων τα 197 ήταν θνησιγενή μωρά. Τα περισσότερα παιδιά, το 34,1%, γεννήθηκαν από μητέρες ηλικίας 25 έως 29 ετών. Το συνολικό ποσοστό γονιμότητας το 2016 ήταν 1,50 παιδιά ανά γυναίκα. Η στατιστική ανάλυση δείχνει ότι τα περισσότερα παιδιά (88%) γεννιούνται από έγγαμα ζευγάρια και η μείωση της γονιμότητας είναι αποτέλεσμα της επιλογής των ζευγαριών (άνδρες και γυναίκες) να παντρεύονται σε μεγαλύτερη ηλικία, συγκριτικά με το παρελθόν. Το 2016, πραγματοποιήθηκαν 13.199 γάμοι και ο αριθμός των διαζυγίων έφτασε τα 1.985. Η μέση ηλικία κατά την οποία οι γυναίκες και οι άνδρες παντρεύονται για πρώτη φορά είναι 26,5 και 29,3 αντίστοιχα. Συνολικά, 20.421 άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους το 2016. Ο μέσος όρος ζωής για άνδρες και γυναίκες είναι 70,3 και 74,7 αντίστοιχα. Οι πιο συχνές αιτίες θανάτου στην πΓΔΜ είναι οι ασθένειες του κυκλοφορικού συστήματος, οι οποίες αντιπροσωπεύουν το 53,5% και ακολουθούν οι νέο-πλασματικές με 19% και οι ενδοκρινικές και μεταβολικές ασθένειες με 5,5% κ.ο.κ. Ως αποτέλεσμα της μείωσης του ποσοστού γεννήσεων και του αυξημένου ποσοστού γενικής θνησιμότητας, ο ρυθμός φυσικής αύξησης του πληθυσμού το 2016 ήταν 1,2% (ανά 1.000 πολίτες). Η τελευταία απογραφή του πληθυσμού στη πΓΔΜ πραγματοποιήθηκε το 2002.

6. Εκδηλώσεις και εκθέσεις

Κεντρική Τράπεζα: Διεθνές Χρηματοοικονομικό & Νομισματικό Συνέδριο (Σκόπια, 16.2.2018)

Η Κεντρική Τράπεζα της πΓΔΜ (NBRM) και η επιτροπή επανεπένδυσης του Bretton Woods (RBWC) διοργανώνουν διεθνή διάσκεψη η οποία θα επικεντρωθεί στις τελευταίες τάσεις και προκλήσεις όσον αφορά στη νομισματική πολιτική, τη χρηματοοικονομική σταθερότητα και τη διαχείριση περιουσιακών στοιχείων γενικά. Το συνέδριο θα πραγματοποιηθεί στις 16 Φεβρουαρίου 2018 στο ξενοδοχείο Marriott, των Σκοπίων. Στόχος της διάσκεψης είναι να αξιολογήσει πώς η σημερινή κατάσταση και οι προοπτικές της παγκόσμιας οικονομίας θέτουν νέες προκλήσεις στις Κεντρικές Τράπεζες. Θα επικεντρωθεί στις εξελίξεις των χρηματοπιστωτικών αγορών μετά την κρίση στον προηγμένο και στον αναπτυσσόμενο κόσμο, στην ανθεκτικότητα του χρηματοπιστωτικού τομέα και στις επιπτώσεις για τις Κεντρικές Τράπεζες. Κατά τη διάρκεια της διάσκεψης θα συζητηθούν θέματα που αφορούν στον τρόπο με τον οποίο οι διαχειριστές περιουσιακών στοιχείων έχουν αντιδράσει στις αποκλίνουσες νομισματικές πολιτικές και πώς ετοιμάζονται για τη σύγκλιση τους. Επιπλέον, η διάσκεψη θα καλύψει τις συζητήσεις για το μέλλον της ένταξης των χωρών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, αντιμετωπίζοντας τα μέχρι τώρα επιτεύγματα και τις μελλοντικές προκλήσεις. Θα συμμετέχουν εκπρόσωποι κεντρικών τραπεζών, διεθνών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, παγκόσμιων διαχειριστών περιουσιακών στοιχείων και τοπικών χρηματοπιστωτικών και επενδυτικών οργανισμών. Η συμμετοχή υψηλόβαθμων εκπροσώπων από τα σχετικά διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, ακαδημαϊκούς κύκλους και παγκόσμιες τράπεζες, καθώς και κυβερνήτες των κεντρικών τραπεζών, θα επιτρέψουν την καρποφόρα συζήτηση και την ανταλλαγή απόψεων μεταξύ των συμμετεχόντων.

Απολογισμός δράσης προώθησης ελληνικού οίνου σε πΓΔΜ - Greek Wine Festival (Σκόπια, 14.12.2017)
Ιδιαίτερη απήχηση είχε το «Greek Wine Festival», (Σκόπια, 14.12.2017), που διοργάνωσε το Γραφείο ΟΕΥ-Σκοπίων, υπό την αιγίδα του Πρέσβη Δ. Γιαννακάκη. Σκοπός της εκδήλωσης, η οποία εντάσσεται στο πλαίσιο των προωθητικών δράσεων υπό τον τίτλο “WINDOW TO GREECE”, ήταν η παρουσίαση του ελληνικού οίνου στο εδώ καταναλωτικό κοινό, στους επαγγελματίες του οίνου, καθώς και τους εκπροσώπους του κλάδου HoReCa. Παρουσιάστηκαν περισσότερες από 55 ετικέτες οίνων (συμπεριλαμβανομένων και ορισμένων αποσταγμάτων), των ελληνικών οινοποιείων: Κατώγι Αβέρωφ, Κεχρής, Μπουτάρης, (ΚΥΡ-ΓΙΑΝΝΗΣ), Πόρτο Καρράς, Κτήμα Πιερία Ερατεινή, Blink Wines, Τσάνταλης, Γεροβασιλείου και Μελισσινός. Παράλληλα με την εκδήλωση γευσιγνωσίας, παρουσιάστηκαν ελληνικά προϊόντα τροφίμων (ελληνικά τυριά), καθώς και προϊόντα κρέατος (κοτόπουλου), τα οποία χρησιμοποιήθηκαν ως πρώτη υλη για τη δημιουργία ελληνικών εδεσμάτων που προσφέρθηκαν στους επισκέπτες. Τα ως άνω προϊόντα τροφίμων ήταν ευγενική προσφορά της αλυσίδας υπεραγορών Βερόπουλου (VERO super markets) και του εδώ αντιπροσώπου της ελληνικής εταιρείας ΠΙΝΔΟΣ (ΑΗΑ ΚΟΜ Dooel). Η συμμετοχή στην εκδήλωση ξεπέρασε κάθε προσδοκία, καθώς παρευρέθησαν σχεδόν 300 προσκεκλημένοι. Την εκδήλωση τίμησαν, μεταξύ άλλων, με την παρουσία τους ο Υφυπουργός Περιβάλλοντος κ. Jani Makraduli, οι Πρέσβεις των ΗΠΑ, της Ρωσίας, της Ιαπωνίας, της Βουλγαρίας, της Ελβετίας, της Σουηδίας, της Σερβίας και της εδώ Αντιπροσωπείας του ΟΑΣΕ. Επίσης συμμετείχε στοχευμένο καταναλωτικό κοινό και επαγγελματίες του οίνου - εκπρόσωποι τοπικών εταιρειών εισαγωγής, διανομής και εμπορίας οίνων και αλκοολούχων ποτών και του κλάδου HoReCa - δημοσιογράφοι, στελέχη της δημόσιας διοίκησης και των παραγωγικών Υπουργείων, καθώς και εκπρόσωποι της επιχειρηματικής και διπλωματικής κοινότητας της χώρας και άλλοι «primium» καταναλωτές. Τόσο κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης, όσο και στο περιθώριό αυτής, οι εκπρόσωποι των οινοποιείων είχαν την ευκαιρία να πραγματοποιήσουν επιχειρηματικές επαφές. Από την ενθουσιώδη συμμετοχή διαπιστώθηκε, αρχικώς, ότι υπάρχει καταναλωτικό ενδιαφέρον για τον ελληνικό οίνο, ο οποίος είναι διαφοροποιημένος στα επιμέρους χαρακτηριστικά (πιο «fresh» και «elegant») από τον εντόπιο, σύμφωνα με τους οινολόγους, που δοκίμασαν τα κρασιά, γεγονός που ενισχύει την ανταγωνιστικότητα του ελληνικού οίνου στην εδώ αγορά.

Η Προϊσταμένη

Παγόνα Λάρδα
Σύμβουλος ΟΕΥ Α΄